

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר

הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות ההתיישבות והכפר
אגף תכנון כפרי אזורי

בית דגן : י"ג כסלו תש"ע
30 נובמבר 2009

תכנית לפיתוח בר קיימא במשרד החקלאות ופיתוח הכפר

סיכום ועדת היגוי מס' 3 12.11.2009

השתתפו:

שלום שמחון – שר החקלאות ופיתוח הכפר	צבי הרמן – מנהל סינדקו
יוסי ישי – מנכ"ל	שמחה יודוביץ – מנהלת מינהלת ההשקעות
עליזה כהן – יועצת בכירה לשר	יאיר ליטביץ - כלכלת סביבה וח. בת קיימא
נמרוד ויז'נסקי - יועץ השר	נועם מוזס – מנהל תחום חקלאות ימית
ערן אטינגר – יועץ משפטי	יואב מורג – מנהל מחוז הנגב
שרה אייל – מנהלת מחוז המרכז	שי דותן – מנהל תחום תיירות חקלאית
רענן אמויאל – מנהל תחום תכנון	רותי פרום – מ"מ מנהל הרשות לתכנון
עמיר אנטלר – מנהל מחוז הגליל	ניר פרויימן – אגף הדיג
יובל אשד – המדען הראשי	תניב רופא – מ"מ מנהל הרשות לתכנון
חנן בזק – מנהל שה"מ	צפניה שאולקר – מנהל מחוז השפלה וההר
חגית ברנר – מרכזת בכירה לתכנון	חגי שניר – פקיד היערות
נתי גלבוש – מנהל מחוז העמקים	חיים צבן – חברת "צנובר"
ישראל גלון – פקיד היערות	

בישיבת ועדת ההיגוי השלישית לתכנית פיתוח בר קיימא למשרד החקלאות הועלו הנושאים הבאים :

- מסקנות מרכזיות מדו"ח מצב קיים
- הצגת מטרות ויעדי התכנית שהוצעו על ידי חברי ועדת ההיגוי
- הצעת יעדים ליישום ב-2010-2011
- הצגת מתווה להטמעת ויישום התכנית

רותי פרום אריכא הציגה מצגת בנושאים לעיל. המצגת נמצאת באתר המשרד.

להלן התייחסות המשתתפים במסגרת הדיון :

יוסי ישי

מציין כדוגמא את המהלך לעידוד העיבוד המשמר בגידולי פלחה. השלב הבא הוא לעשות שיתוף ציבור כדי להציג את הנושא וללמוד את הסיכונים והסיכויים. צריך ללמוד מה התועלת הציבורית. זהו פרויקט אקולוגי אשר יחול על מאות אלפי דונמים. מצד אחת תהיה ירידה בהכנסות אך יהיו תמורות נוספות, בעיקרן ציבוריות.

צבי הרמן

בשלב ההטמעה צריך לצד החקלאים גם ארגונים לא ממשלתיים. החברה האזרחית חייבת להיות מודגשת. יש לפעול לקישור ליעדים הבינלאומיים המדגיש את היות ישראל חלק מהעולם הרחב. מומלץ לציין זאת בדו"ח.

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר

הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות ההתיישבות והכפר
אגף תכנון כפרי אזורי

שמחה יודוביץ'

אין לנו הגדרות ברורות לגבי גדלי נחלות וניידות בין הנחלות. אין לנו הגדרה של משק משפחתי קטן. חייבים למצוא את דרך הביניים לשמר את מס' החקלאים. יש בדו"ח ערבוב בין היעדים הקיימים לבין אלה שרוצים להוסיף במסגרת תכנית זו. התכנית עמוסה מידי וצריך לדלל אותה. צריך לקבוע טווחי זמן לביצוע התכנית. החקלאות לא תוכל להתמודד עם ביצוע בזמן קצר של התכנית. מציעה שהמסמך לא יכלול ציונים ליחידות השונות של המשרד.

ד"ר חיים צבן

מבקש להכניס את נושא היצוא למטרת העל.

יוסי ישי

כל השנים חשבנו שהיצוא הינו מטרה אך צריך לחשוב מבחינת מערכת הסחר העולמית. היצוא הוא כלי בהיבט של פריסת ההתיישבות. היצוא הוא עוגן כלכלי לפריפריה. יש קושי לבוא ולהגיד שהיצוא הוא מטרה חקלאית בפני עצמה.

עו"ד ערן אטינגר

חושב שנעשתה עבודה חשובה מאוד. זהו המהלך האסטרטגי הכולל היחידי במשרד. זה מעיד לאן אנו רוצים ללכת. זהו העתיד. זהו קו מנחה משרדי. בטיוטא המתגבשת של ה-OECD חלק רב מהפעולות מבוטא בדוח זה.

בשוויץ, שעברה לפני מספר שנים קצר מהלך דומה בעניין החקלאות, עשו מחקר על תפיסת הציבור את החקלאות. באמצעות המחקר למדו מה הציבור רוצה ומצפה מהחקלאות וזה היה כלי בידי מעצבי המדיניות.

עליזה כהן

המשרד הלך לאסטרטגיה זו כמהלך חשוב מאוד. נעשים כאן דברים נפלאים והרוב לא יודע זאת. אנו צריכים לדעת להסביר ולהעביר את המידע לאחרים. גם אם הדיון הזה "מאיים" על החקלאות במתכונת המסורתית עדיין יש חשיבות גדולה לקיומו כיוון שזה פותח את האופקים מול גופים שעומדים מולנו מחוץ למשרד.

מהלך זה נותן תחושה של חדשנות. התחברות לאזרחים זה מה שמעניין את הציבור הרחב.

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר

הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות ההתיישבות והכפר
אגף תכנון כפרי אזורי

רותי פרום אריכא

חושבת שצריך להשאיר את היצוא ככלי ולא כמטרה. חובת הזהירות שלנו היא לשים את מדיניות היצוא ביעדים אך לא במטרת העל.

אין כאן התייחסות רק ליעדים סביבתיים אלא גם לתחומים המשלימים: חברה וכלכלה. השכלנו לטפל בחקלאות כלכלית וצריך לעסוק בחקלאות סביבתית. אנו לא יודעים לעשות חקלאות חברתית. חייבים לצאת אל הציבור. לדוגמא - בשנה האחרונה נושא היער והאילנות נכנס לציבור הרחב ועשה מהפכה בציבור.

יוסי ישי

אנו צריכים להגיע לרמה של ודאות אופרטיבית, להכניס באופן ברור מה צריך לעשות בכל מטרה ויעד. אנו הפנמנו כבר שהחקלאות צריכה ללכת כבר בכיוון החברתי והאקולוגי. החקלאי צריך לדעת באופן מעשי מה זה אומר ומה הוא צריך לעשות. אנו צריכים להגיד דברים ברורים כמו ברפורמה ברפת ובלול.

רותי פרום אריכא

אנו צריכים לברך על האסטרטגיה. זהו הכיוון העתידי. אנו צריכים לקדם את היעדים האקולוגיים וכן גם את החקלאות החברתית. אנו צריכים לעשות שיתוף ציבור בכל הרמות, החל מרמת החקלאי הבודד.

יאיר ליטביץ

התועלות הציבוריות מאוד חשובות. בנושא זה היצוא הוא מוצר ציבורי והוא צריך להיות במטרה. צריך לצרף ראשי ערים לפורום זה.

עמיר אנטלר

האם יש לויז' לתכנית?

רותי פרום אריכא

התכנית האסטרטגית היא מילוי חובה מטעם הממשלה ומצד שני יש לה משך חיים שבין 5-10 שנים. התכנית לא נגמרת בשולחן זה. יש להתפרס למחוזות, לחקלאות על גופיה השונים ולגופים אחרים, כמו פורום ה-15.

ישראל גלון

מברך על השינוי. במשרד יש המון ידע מעשי על קימות. השאלה האם המשרד יקצה משאבים לכל הנושא. בארץ יש גם חקלאות קהילתית אך אנו לא שותפים ברמה הכלכלית בסיוע למימונה ולקידומה.

מדינת ישראל משרד החקלאות ופיתוח הכפר

הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות ההתיישבות והכפר אגף תכנון כפרי אזורי

השר שלום שמחון

אנו נמצאים בתוך תהליך שבו קיימת גישה במשרדים אחרים במערכת הממשלתית, שהחקלאות צריכה להיות משולבת במטרות של איכות הסביבה, ולפיכך היצוא החקלאי איננו מהחשובים. אומרים שהחקלאות צריכה לשרת את המטרות הסביבתיות הרבה יותר מההיבט הכלכלי. אנו צריכים להיות מוכנים להתמודד גם עם שאלת היצוא והשימוש הנלווה במים.

עד כה המשרד השקיע רבות ביצוא.

יש לנו מחשבות להשקיע בשנים הבאות יותר בפיתוח הכפר, יותר מאשר בתמיכה בחממות. אנו רוצים להגדיל את ההשקעה בפיתוח הכפר וכל יחידות המשרד ילכו לכיוון זה, כולל שה"מ. מערכות החינוך בהתיישבות לא נותנות תשובה לנושא פיתוח הכפר ופחות ופחות בנושא החקלאות.

צבי הרמן

במטרת העל בכל מקרה לא צריך להיות נושא היצוא. צריך להשקיע עבודה על קווי התפר שבין המערכת החקלאית לבין הציבור והעיר.

רותי פרום אריכא

אני מעוניינת שבראש ובראשונה נאמץ את מטרת העל. הדוח הסופי יינתן לעוד חודש ימים להערות לפני הוצאת דוח סופי. הצוות של צנובר ייכנס להטמעת התכנית באגפי המשרד. תכנית שיתוף הציבור תוצג בהקדם. יצירת פרמטרים אקולוגיים ברמת מדיניות בסיוע אקולוג – כמשימה שנייה. ערב אישור תכנית 2010 של יעדי המשרד אני ממליצה ליחידות המשרד לשלב מתוך תכנית זו את יעדיהם.

יוסי ישי

יש לסמן את 2010 כשנת מעבר ולסמן 3 יעדים ליישום מיידי ב-2010 מתוך תכנית זו.

השר שלום שמחון

רוצה להודות לצוות על העבודה.

נמשיך את המגמה במשרד להובילו כגורם כלכלי ומקצועי לצד מטרת פיתוח בר קיימא.

אני משוכנע שכך יקרה ושאסטרטגיה זו שהיא תהפוך לעבודה יישומית עם פרויקטים בפועל.

ב-10 השנים האחרונות מערבבים את החקלאות והכפר ביחד ונוצר מיקס חדש. השינוי קורה ואנו צריכים להיות במקום אחר. זו טלטלה מאוד גדולה שלא קיימת במשרדי ממשלה אחרים. יש שינוי גדול במרחב הכפרי ואנו צריכים לבדוק את עצמנו ולראות שהתהליכים נכונים. לפיכך יש להשלים רפורמות גדולות כמו: רפורמה קרקעית, הקצאות מים ועוד.

מדינת ישראל
משרד החקלאות ופיתוח הכפר

הרשות לתכנון ופיתוח החקלאות ההתיישבות והכפר
אגף תכנון כפרי אזורי

סיכום ומה הלאה?

1. ייערך עדכון של מסמכי התכנית על פי הנאמר בישיבה זו.
2. יינתן עוד כחודש להערות למסמכי התכנית.
3. התכנית הכוללת תצא כחוברת לכל יחידות המשרד.
4. על בסיס התכנית תקודם תכנית לשיתוף ציבור עם גופים שונים מחוץ למשרד.

רשם:

אמויאל רענן
מנהל תחום תכנון
מרכז התכנית

העתק:

ח"כ שלום שמחון – שר החקלאות ופיתוח הכפר
יוסי ישי – מנכ"ל המשרד
רותי פרום אריכא – מ"מ מנהל הרשות לתכנון (תכנון ופיתוח הכפר)
משתתפים וחברי ועדת ההיגוי שלא נכחו
מנחם זלוצקי – המשרד להגנת הסביבה